

rørende Statslaanet. Det er ganske vist ikke noget stort Spørgsmaal, men jeg synes ikke, at der er nogen særlig Grund til at røre derved. Ligeledes bortfalder jo Tinglæsningsgebyret og alle de i øvrigt med Sagens Ordning forbundne offentlige Afgifter.

Saa er der sket en Forandring, hvorved den aarlige Udlaanssum er forhøjet fra de 400,000 Kr., som var foreslaaede i Regeringsforslaget, til 500,000 Kr., imod at den Periode af 5 Aar, hvori, som anført i sidstnævnte Forslag, disse 400,000 Kr. skulde være løbende, indskrænkes til 3 Aar, saaledes at det samlede Udlaansbeløb bliver 1,500,000 Kr. i Stedet for som af Regeringen foreslaaet 2 Mill. Kr. Det er maaske heller ikke noget stort Spørgsmaal, men det tyder dog paa, at man nærer Forventning om, efter et forholdsvis kort Aaremaal, at kunne gaa betydelig videre ad den Vej, og der er da heller ikke i Folketingsudvalgets Betænkning lagt Skjul paa, hvad Meningen er med, at man foreløbig renoncerer paa de 500,000 Kr. Men jeg skal ikke opholde mig nærmere derved. Jeg tror, at i al Almindelighed bliver disse Laan anvendt paa en god og forsvarlig Maade, og de gør sikkert ogsaa i Regelen god Nytte.

I de Bemærkninger, som ledsager Lovforslaget, er der anført en Oversigt over Anvendelsen af de hidtil bevilgede Beløb, og den byder paa nogen Interesse derved, at man ser, at Bevillingerne jo ingeniunde er fuldt optagne. Navnlig er den Bevilling, der gaves ved den første Lov, ikke beslagnagt med mere end $\frac{2}{5}$ af Beløbet. Det kan maaske ligge i, at det var noget nyt, det var ikke gaaet op for de Folk, man særlig havde tænkt paa ved Loven, at de havde Adgang til disse Laan, man var endnu ikke kommet i Gang med at arrangere sig under disse nye Forhold. Ved den næste Lov, Loven af 1898, hvor Bevillingen er blevet 2 Mill. Kr., optages ganske vist omtrent hele Beløbet, men ved den tredje Lov derimod optages ikke mere end ca. $\frac{2}{3}$. Men ved den nugældende og udløbende Lov er der at bemærke, at der var bevilget 2 Mill. Kr., og Bevillingen er fuldt optaget med Undtagelse af en Del Beløb, som ikke er kommet til Udbetaling.

Saa er der et Forhold, som jeg ikke vil undlade at anføre, idet det giver et ganske godt Billede af Boligforholdene, som jo har været meget paa Tale i det sidste Aarstid, navnlig her i København. I den første Periode fordeler Beløbet sig omtrent ligeligt mellem København og Omegn og Provinserne. I den anden Pe-

riode optager København omtrent hele Beløbet, der har man ikke stillet noget næneværdigt Krav fra Provinsernes Side. I den tredje Periode derimod er det ikke mere end mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$ af Beløbet, der bliver anvendt i København, medens Resten gaar til Provinserne. Men i den sidste Periode, fra Loven af 1909 til Dato, er der kun anvendt et ganske forsvindende Beløb til Byggeforeninger i København, nemlig 9,500 Kr. Det falder sammen med den store Beboelsesoverflod, som har været til Stede, og som synes at have fundet Udtryk heri, idet man, da der jo ikke har været nogen Trang til Boliger, ikke har haft særlig Interesse i at bygge for egen Regning og søge disse Statslaan. Det er for saa vidt betegnende, som det netop kommer frem i den Periode, hvor der har været Tale om den store Bolignød her i København. Dette viser efter min Mening ret tydeligt, at en saadan i Virkeligheden ikke har været til Stede. For Øjeblikket er den i alt Fald ikke til Stede, det er ganske sikkert.

Der findes i § 3 en Bestemmelse om, at det Overskud, der fremkommer, skal anvendes til Fremme af Foreningens Formaal. Jeg kan ikke tænke mig, at en saadan Forening kan have andet Overskud end det, der maa fremkomme ved, at den stipulerede Afgift af Lejlighederne sættes noget højere end nødvendigt for at kunne dække Skatter og Renter og Vedligeholdelse af Bygningerne; og at det Overskud, der paa den Maade kommer frem, tilfalder selve Foreningen, skal tjene dens Formaal, er jo en Selvfølge. Men jeg er blevet opmærksom paa, at der i Folketingsudvalgets Betænkning er knyttet en Bemærkning dertil, som gaar ud paa — man fremhæver det endogsaa særligt —, at til dette Overskud maa regnes al den Værdiforøgelse, der finder Sted, naar den da ikke er fremkommet ved Forbedringer paa Ejendommen eller ved Afdrag paa Prioriteter. Jeg har ondt ved at forstaa, hvorledes man skulde kunne faa Øje paa en saadan Værdiforøgelse, og hvorledes navnlig denne Værdiforøgelse skulde finde sit Udtryk i et Overskud. At det er selve Lovens Mening, at der skal forstaaes noget saadant, fremgaar ikke af selve Lovbestemmelserne, men det er jo muligt. Jeg kan ikke tænke mig, at en Værdiforøgelse finder sit Udtryk, før der finder Ejendomsoverdragelse Sted, og naar den finder Sted, vil det ikke sige andet, end at Værdiforøgelsen, som det vist har fundet Sted ved de bestaaende Byggeforeninger og Selskaber, er gaaet i Lom-